

ПОЛІТОЛОГІЧНА ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ

УДК 321; 323.2

*Перегуда Євген Вікторович,
кандидат політичних наук,
завідувач кафедри політичних наук
Київського національного університету
будівництва і архітектури, доцент*

**ВЗАЄМОДІЯ ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ УКРАЇНИ
В РАДЯНСЬКИЙ ПЕРІОД**

У статті досліджується розвиток політико-правових механізмів взаємодії виконавчих органів влади України в радянський період. Перші десятиліття характеризувались тенденціями до зміцнення влади бюрократії, адміністративної та політичної централізації. Повоєнні спроби адміністративної децентралізації не були доповнені політичною децентралізацією та не торкалися основ суспільної системи.

Ключові слова: виконавчі органи влади, вертикаль влади, централізація, децентралізація, бюрократія.

Останнім часом в українській політичній науці зростає інтерес до діяльності виконавчої гілки влади. Ефективність діяльності цієї гілки влади обумовлена, зокрема, взаємодією її органів між собою. Один з аспектів дослідження виконавчої влади – історичний. Вивчення історії взаємодії органів влади дає інструмент глибшого розуміння та прогнозування сучасного розвитку.

Діяльності державної влади в 1917–1991 рр. присвячено велику кількість праць. До фундаментальних належать 6-томне видання «Політична історія України. XX століття» (2002–2003) та «Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності» (2008), перша частина якого присвячена історії становлення політичної системи України, а також 15-томне видання «Україна крізь віки» (1999). Авторами томів, присвячених радянському періоду, були видатні його дослідники В. Баран, В. Даниленко, М. Коваль, С. Кульчицький, О. Реєнт, О. Рубльов, Ю. Шаповал та ін. Авторами монографій або навчальних посібників, в яких висвітлювалися питання діяльності влади у 1917–1991 рр., були Т. Гунчак, В. Іванов, О. Копиленко, П. Музиченко, В. Солдатенко, В. Шевчук та ін. Розвиток адміністративно-територіального устрою України досліджувала Я. Верменич.

Проте сьогодні відсутні наукові праці, в яких би досліджувався розвиток взаємодії органів виконавчої влади України у радянський період. Також наявні розбіжності у підходах істориків, політологів, правознавців, фахівців з держуправління до аналізу механізмів взаємодії органів влади. Отже, розвиток взаємодії виконавчих органів влади України в радянський період є актуальною науковою проблемою.

Відтак метою статті є дослідження розвитку політико-правових механізмів взаємодії виконавчих органів влади України в радянський період.

У грудні 1917 р. з'їзд рад в Харкові оголосив Україну Республікою рад робітничих, солдатських та селянських депутатів. Вищим органом влади став Всеукраїнський з'їзд Рад, у перерві між з'їздами – Центральний виконавчий комітет, вищим виконавчим органом – Народний Секретаріат. Місцевими органами влади стали ради робітничих, селянських та солдатських депутатів та їх виконкоми. З відновленням війни Росії та Німеччини було створено Тимчасовий робітничо-селянський уряд України. Пізніше його перейменували у Раду народних комісарів. У березні 1919 р. було проголошено незалежність Української Соціалістичної Радянської Республіки та ухвалено її Конституцію [1, с. 226–232]. Органами губернської, повітової та волосної влади були з'їзди рад, у перерві між ними – виконкоми. Уряд створював місцеві галузеві відділи, губернські та окружні раднаргопси.

Отже, гасло більшовиків про ради як «працюючі корпорації» не було реалізовано. Виникли бюрократичні структури, які концентрували управлінські повноваження. Важливим було й те, що Компартія (більшовиків) України, яка виникла у 1918 р., стала складовою РКП(б). Але тоді радянська влада ще не стала однопартійною. Перехід до однопартійності стався на початку 1920-х рр.

Ключовим у взаємодії виконавчих органів влади став чинник відносин України з Росією та СРСР. У 1922 р. було створено Союз РСР – федеративну державу, співзасновником якої стала УСРР. Договір про створення СРСР відносив до його компетенції встановлення системи торгівлі, основ та плану народного господарства, регулювання транспорту та поштово-телеграфної справи, організації збройних сил, затвердження держбюджету, встановлення грошової та кредитної системи, союзних, республіканських та місцевих податків, засад землеустрою та землекористування, користування надрами, лісами та водами тощо [2].

Вищим органом влади СРСР став з'їзд Рад, в перерві між з'їздами – Центральний Виконавчий Комітет. Між сесіями ЦВК діяла Президія. РНК був виконавчим органом ЦВК. Наркомати мали 3-рівневу структуру. Союзними були наркомати з закордонних, військових та морських справ, зовнішньої торгівлі, шляхів сполучення, пошт та телеграфів. Союзно-республіканські – ВРНГ та наркомати РСІ, праці, продовольства, фінансів – підпорядковувались ЦВК та РНК республік та наркоматам СРСР. Республіканськими були наркомати землеробства, внутрішніх справ, юстиції, освіти, охорони здоров'я, соцзабезпечення, з національних справ.

Рішення РНК СРСР були обов'язкові на всій території СРСР. ЦВК союзних республік могли оскаржувати їх, але це не зупиняло їх дії, та зупиняти розпорядження наркомів СРСР за їх невідповідності Договору про створення СРСР. Органи влади СРСР могли скасовувати постанови раднаркомів республік.

У 1924 р. було ухвалено нову Конституцію СРСР. Структура влади суттєво не змінилася. Конституція регламентувала систему влади в республіках за зразком СРСР. Було визначено, що наркомати республік, що мають статус союзно-республіканських, є органами відповідних наркоматів СРСР. Додатковою підставою зупинки рішень наркомів СРСР стала їх невідповідність законодавству не лише СРСР, а й республіки.

У 1925 р. були внесені відповідні зміни до Конституції УСРР, а у 1929 р. ухвалено нову Конституцію УСРР [3]. Президія ВУЦВК стала вищим законодавчим, виконавчим та розпорядчим органом в період між сесіями ВУЦВК. Вона могла зупиняти й скасовувати постанови РНК та наркоматів УСРР, окружних виконкомів. РНК УСРР був розпорядчим та виконавчим органом ВУЦВК. Він був відповідальний перед Всеукраїнським з'їздом рад, ВУЦВК та його Президією. Молдавська АСРР мала представника при РНК УСРР. Статті про місцеву владу були приведені у відповідність до 3-ланкової системи адміністративно-територіального устрою. Перелік центральних виконавчих органів був доповнений Центральним статуправлінням, наркоматом торгівлі, який в царині зовнішньої торгівлі був уповноваженим однойменного союзного наркомату.

Місцевими органами влади були визначені ради робітничих, селянських та червоноармійських депутатів (міські, селищні, сільські, міські районні), районні та окружні з'їзди рад та обрані ними виконкоми. Останні підпорядковувались з'їзду рад, вищому виконкому, ВУЦВК та РНК УСРР. Для поточної роботи виконкоми формували президії. Окружні виконкоми склались з відділів, районні – з відділків. Відділи підпорядковувались виконкомам та їх президіям, вищим виконкомам та наркоматам УСРР.

З'їзди рад та виконкоми здійснювали контроль над діяльністю рад та виконкомів нижчого рівня. Окружні виконкоми та їх президії могли зупиняти розпорядження наркоматів УСРР та уповноважених союзних наркоматів, якщо вони не відповідали законодавству.

В цілому для взаємодії виконавчих органів була властива поступова централізація. Про це свідчило й створення союзних наркоматів земельних (1929) та внутрішніх справ (1934).

У 1936 р. з'їзд Рад СРСР ухвалив нову Конституцію СРСР [4]. Вперше економічною основою СРСР було визначено соціалістичну систему господарювання. Перелік предметів відання СРСР був доповнений встановленням засад організації військових формувань республік, охорони держбезпеки, управління банками, промисловими, сільськогосподарськими та торговими підприємствами союзного підпорядкування, загального керівництва промисловістю і будівництвом союзно-республіканського підпорядкування тощо.

Суттєві зміни були внесені до системи влади. Вищим органом влади стала Верховна Рада СРСР, яка обиралася громадянами. Постійним її органом була Президія, яка, зокрема, скасовувала акти РНК СРСР та республік. РНК СРСР ставав вищим виконавчим та розпорядчим органом СРСР. Отже, реальна влада ще більше зміщувалася до виконавчих органів. РНК спрямовував роботу союзних та союзно-республіканських наркоматів, міг зупиняти рішення республіканських РНК.

У 1937 р. було затверджено Конституцію України [5]. Її назва змінилася на Українську Радянську Соціалістичну Республіку. Структура органів влади була приведена у відповідність з союзнаю. Наркомати УРСР поділялися на союзно-республіканські (харчопрому, ліспрому, земельних справ, зернових і тваринницьких радгоспів, фінансів, внутрішньої торгівлі, внутрішніх справ, юстиції, охорони здоров'я) та республіканські (освіти, місцевої промисловості, комунального господарства, соцзабезпечення).

Місцевими органами влади були обласні, окружні, районні, міські та сільські ради депутатів трудящих, які обиралися на 2 роки. Їх виконавчими та розпорядчими органами були виконкоми. Виконком був підзвітний раді та виконкому вищої ради. Виконкоми могли скасовувати рішення нижчих виконкомів, зупиняти рішення нижчих рад. Найвищим органом влади Молдавської АРСР була Верховна Рада, яка утворювала РНК АРСР.

РНК УРСР міг зупиняти акти РНК АРСР та облрад, скасовувати акти виконкомів облрад.

Отже, конституції СРСР та УРСР закріпили тенденції розвитку взаємодії виконавчих органів: централізацію – політичну (однопартійність, з 1933 р. поширюються спільні постанови РНК та ЦК КП(б)У) та адміністративну; фактичний поділ влади – виокремлення вертикалі виконавчих органів, які формально підпорядковувались виборним органам.

У 1946 р. РНК СРСР та республік перейменували на ради міністрів. Цей крок слід розцінювати в контексті подальшої дії довоєнних тенденцій. Відбулось остаточне (щодо термінології) звільнення від революційного спадку, перенесення управлінського процесу в шари «професійних» бюрократів.

Бюрократизація була зумовлена ускладненням об'єкту управління внаслідок індустріалізації, колективізації. Водночас це створювало підґрунтя для децентралізації. Управляти з одного центру багатьма величезними об'єктами було неефективним. Суб'єктивною стороною цього процесу було формування бюрократичних кланів. До певного часу воно гальмувалось репресіями. Але післявоєнні реалії, зокрема смерть Й. Сталіна, прискорили цей процес.

У 1957 р. ЦК КПРС та Верховна Рада СРСР санкціонували перехід від управління через галузеві міністерства й відомства до нових його форм за територіальним принципом. Управління промисловістю та будівництвом було передане радам народного господарства новостворених економічних районів. В УРСР було 11 районів. Було ліквідовано 141 міністерство. Наприкінці 1957 р. раднаргоспи контролювали 97% заводів в республіці, тоді як в 1953 р. урядові УРСР підпорядковувалися лише 34%.

Спочатку реформа мала позитивний ефект. Але потім почали накопичуватися негативні явища. Порушилися зв'язки між підприємствами, раднаргоспи не мали достатньо ресурсів для розв'язання важливих управлінських проблем. Держкерівництво вдалося до укрупнення раднаргоспів – у 1962 р. з 105 раднаргоспів СРСР створили 47. Створюються раднаргоспи республік та ВРНГ СРСР. Але й це не дало бажаних результатів.

Врешті починається повернення до колишньої системи управління. Воно прискорилось після зміни керівництва КПРС. У 1965 р. були відтворені понад 40 союзних та союзно-республіканських міністерств та ліквідовані раднаргоспи [6, с. 111]. Низку міністерств та держкомітетів було перетворено на союзно-республіканські (освіти, торгівлі, внутрішніх справ, сільського господарства, монтажних і спецробіт, промбудівництва, лісової та деревообробної промисловості, харчопрому, будматеріалів, радгоспів), а деякі стали союзними (хімічної промисловості).

Серед причин невдач радянське керівництво називало дві – «местничество» та неспівпадіння принципів адміністративного та політичного управління (після введення раднаргоспів обкоми КПРС були поділена на міські та сільські). На нашу думку, серед причин невдач було нерозуміння глибини проблем. Причина труднощів полягала у невідповідності форм власності новим явищам економічного розвитку. Тому й реформи були нерадикальні за суттю.

Неможливо не врахувати й специфіку політичних взаємодій. Децентралізація не задовільняла потреби в нових механізмах зв'язку партії з масами. А вони знайдені не були. За великим рахунком було два варіанти. По-перше, віддавати повноваження парторганам нижчого рівня. Але це загрожувало сепаратизмом. По-друге, відмовитись від ідеологічного монізму, а врешті й від монополії на владу. Йти на це не давала змоги партійна бюрократія. Відтак адміністративна децентралізація не була доповнена політичною.

З середини 1960-х рр. починається реванш бюрократії. Цей період отримав назву «застою». Ідеологічним його виміром була «стабільність кадрів». У Конституції СРСР 1977 р. [7] вперше КПРС була названа «керівною та спрямовуючою» силою суспільства.

Органами місцевої влади були визначені ради народних депутатів, що віддзеркалювало тезу про успіхи соціалізму. Їх виконавчими та розпорядчими органами були виконкоми, підзвітні радам, які їх обрали, та виконкомам вищого рівня.

Новації союзної Конституції були імплантовані до нової Конституції УРСР [8] та закону про Раду Міністрів УРСР [9]. Постійним органом Ради Міністрів була її Президія у складі Голови уряду, його перших заступників і заступників, деяких членів уряду. Рада Міністрів здійснювала керівництво і контроль за виконками, забезпечувала взаємодію між ними і міністерствами та держкомітетами. Вона могла скасовувати рішення і розпорядження виконкомів обласних та міських (міст республіканського підпорядкування) рад, акти міністерств та держкомітетів УРСР, інших підвідомчих органів.

Міністерства були центральними органами держуправління УРСР. Вони здійснювали керівництво дорученими їм галузями. Союзно-республіканські міністерства підлягали Раді Міністрів УРСР та союзно-республіканському міністерству або держкомітету СРСР. Республіканські міністерства підпорядковувались Раді Міністрів УРСР. Рада Міністрів могла покладати на міністерства здійснення окремих функцій міжгалузевого управління.

Держкомітети також були центральними органами держуправління. Союзно-республіканські комітети здійснювали міжгалузеве, а в окремих випадках – галузеве управління. Вони підпорядковувались Раді Міністрів УРСР та держкомітету СРСР. Республіканські комітети підлягали Раді Міністрів УРСР.

Також були ухвалені закони про обласні, районні, міські та районні в містах, селищні, сільські ради. Виконкоми були виконавчими і розпорядчими органами рад. Вони мали право вирішувати усі питання, віднесені до повноважень рад, за винятком тих, які вирішувалися лише сесією Ради.

У структурі виконкомів існували відділи та управління, які створювалися при усіх радах, за винятком сільських, селищних і районних у містах. У своїй діяльності відділи та управління підпорядковувалися раді, її виконкому та галузевому вищому органу держуправління.

Система влади, що діяла, лише створювала ілюзію стабільності. Проблеми, які зумовили реформи 1950-1960-х рр., вирішені не були. Вони призвели до міжкланових

суперечностей в правлячому класі. За умов погіршення в економіці у 1980-х рр., зниження довіри населення ці суперечності вийшли назовні та зумовили врешті розпад СРСР.

У 1990 р. Верховна Рада СРСР ухвалює закони про розмежування повноважень між СРСР та республіками [10] Верховна Рада УРСР затверджує Декларацію про держсуверенітет УРСР [11]. УРСР сама формувала бюджетну, банкову, цінову, фінансову, митну, податкову системи, а при необхідності могла впровадити грошову одиницю. Влада мала здійснюватися за принципом поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Жодна партія, організація чи особа не могли виступати від імені народу.

У березні 1990 р. в СРСР було запроваджено інститут президентства, у грудні Раду Міністрів було перетворено на Кабінет Міністрів СРСР, який визначався як виконавчо-розпорядчий орган, підпорядкований Президентові.

Реформування союзних органів привело до змін у республіках. Кабінет Міністрів України був визначений найвищим органом управління в УРСР [12]. Було регламентовано функціонування центральних органів виконавчої влади УРСР [13]. Кабінет Міністрів об'єднував та спрямовував роботу міністерств та інших центральних органів держуправління. Значною подією стало запровадження поста Президента УРСР [14].

У грудні 1990 р. Україна ухвалила закон про місцеві Ради та місцеве самоврядування [15]. Місцеві ради здійснювали управління всіма галузями державного, господарського, соціального і культурного будівництва. Виконкоми рад були підзвітні радам [16].

Отже, незважаючи на формальне несприйняття Комуністичною партією теорії поділу влади, вже з часів становлення радянської влади відбувались фактичне виокремлення вертикалі виконавчих органів влади, бюрократизація державного управління. Першим десятиліттям радянського періоду були властиві тенденції до адміністративної та політичної централізації. Водночас бюрократизація, а також економічні та інші реформи, проведені завдяки такій централізації, створили підґрунтя для переходу до керованої децентралізації, чому сприяло формування численних бюрократичних угруповань. Проте керована адміністративна децентралізація не супроводжувалась політичною децентралізацією та не торкалася основ економічної системи. Пошуки нових форм зв'язку з широкими верствами населення були неефективними. Врешті це призвело до розпаду СРСР та зміни ідеологічних та політичних засад розвитку суспільства, зокрема засад взаємодії у системі виконавчої влади.

Література:

1. Конституция Украинской Социалистической Советской Республики : утвержденная Всеукраинским съездом Советов в заседании 10 марта 1919 г. и принятая в окончательной редакции Всеукраинским Центральным Исполнительным Комитетом в заседании 14 марта 1919 г. // Конституції і конституційні акти України. Історія і сучасність / [упоряд. І. О. Кресіна ; відп. ред. Ю. С. Шемшученко]. – [2-е вид, змін. і доп.]. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2006. – С. 226–232.
2. Договор об образовании СССР. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ru.wikisource.org/wiki/Договор_об_образовании_СССР.2.
3. Конституція (основний закон) Української соціалістичної радянської республіки 15 травня 1929 р. : ухвалена Постановою XI Всеукраїнського з'їзду Рад робітничих, селянських і червоноармійських депутатів // Вісті ВУЦВК. – 1929. – 23 червня. – № 143.
4. Конституция (Основной Закон) Союза Советских Социалистических Республик : утверждена Чрезвычайным VIII съездом Советов Союза ССР 05 декабря 1936 г. (с последующими изменениями и дополнениями). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.hist.msu.ru/ER/Etext/cnst1936.htm>.

5. Конституція (Основний Закон) Української Радянської Соціалістичної Республіки. Затверджена Постановою Надзвичайного XIV Українського з'їзду Рад від 30 січня 1937 р. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://static.rada.gov.ua/site/const/istoriya/1937.html>.
6. Верменич Я. Моделі економічного районування в Україні: уроки радянського досвіду / Я. Верменич // Україна ХХ ст.: Культура, ідеологія, політика: Зб. ст. на пошану проф. П.П.Гудзенка. Вип. 12. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2007. – С. 102-118.
7. Конституция (Основной Закон) Союза Советских Социалистических Республик : принята на внеочередной седьмой сессии Верховного Совета СССР девятого созыва 07 октября 1977 г. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/articles/history/1977cnst.htm>.
8. Конституція (Основний Закон) Української Радянської Соціалістичної Республіки : прийнята на позачерговій сьомій сесії Верховної Ради Української РСР дев'ятого скликання 20 квітня 1978 р. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://static.rada.gov.ua/site/const/istoriya/1978.html>.
9. Закон Української РСР «Про Раду Міністрів Української РСР» від 19 грудня 1978 р. № 4157-IX // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1979. – № 1. – Ст. 7.
10. Закон Союза ССР «О разграничении полномочий между Союзом ССР и субъектами Федерации» от 26 апреля 1990 г. // Ведомости Съезда народных депутатов СССР и Верховного Совета СССР. – 1990. – № 19. – Ст. 329.
11. Декларация «Про державний суверенітет України» від 16 липня 1990 р. № 55-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1990. – № 31. – Ст. 429.
12. Закон Української РСР «Про зміни і доповнення Конституції (Основного Закону) Української РСР у зв'язку з вдосконаленням системи державного управління» від 21 травня 1991 р. № 1048-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 26. – Ст. 294.
13. Закон Української РСР «Про перелік міністерств та інші центральні органи державного управління Української РСР» від 13 травня 1991 р. № 10306-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 26. – Ст. 290.
14. Закон Української РСР «Про заснування поста Президента Української РСР і внесення змін і доповнень до Конституції (Основного Закону) Української РСР» від 05 липня 1991 р. № 1293-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 33. – Ст. 445.
15. Закон Української РСР «Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування» від 07 грудня 1990 р. № 533-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 2. – Ст. 5.
16. Закон Української РСР «Про внесення змін і доповнень до Конституції (Основного Закону) Української РСР» від 19 червня 1991 р. № 1213а-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 35. – Ст. 467.

Перегуда Е. В. Взаимодействие исполнительных органов власти Украины в советский период

В статье исследуется развитие политико-правовых механизмов взаимодействия исполнительных органов власти Украины в советский период. Первые десятилетия характеризовались тенденциями к укреплению власти бюрократии, административной и политической централизации. Послевоенные попытки административной децентрализации не были дополнены политической децентрализацией и не затрагивали основ общественной системы.

Ключевые слова: исполнительные органы власти, вертикаль власти, централизация, децентрализация, бюрократия.

Pereguda E. Interaction of the executive authorities of the Ukraine in the soviet period

The development of the political and legal mechanisms of interaction of executive authorities of the Ukraine in the Soviet period is researched in this article. The first decades were

characterized by the consolidation of bureaucratic power, administrative and political centralization. Postwar attempts to administrative decentralization were not complemented by the political decentralization and did not affect the foundations of the social system.

Key words: *executive authorities, vertical of the power, centralization, decentralization, bureaucracy.*

УДК: 323. 316. 072

Отрешко Володимир Сергійович,
кандидат педагогічних наук

ПОЛІТИЧНІ ПРІОРИТЕТИ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

У статті визначено проблеми, які повинні враховуватися органи державної влади при виробленні й реалізації державотворчої політики

Ключові слова: *політика державотворення, історичні особливості, культура, традиції, суспільство.*

Політична ситуація, яка склалася нині в нашій державі, свідчить про те, що жорстка централізація в управлінні країною та її економікою не має прогресивної перспективи.

У більшості проектів програм державного розвитку основний акцент робиться на економічних питаннях, випускаючи з поля зору соціально-демографічні й духовні механізми, ментальні особливості населення.

Нині Україна перебуває на перехідному етапі державотворення, який характеризується протиріччями між усталеними традиційними цінностями народу, його культурою і тими ліберальними цінностями, яких вимагає сьогодення. Це таїть у собі потенційну загрозу невірноваженості, розриву внутрішньосупільних комунікацій, напруги між широкими верствами населення і державою, між духовною елітою і масами. Політична еліта проявляє нездатність усвідомити розкол як внутрішню проблему суспільства, і тяжіє до розуміння цих проблем як підступів зловмисників і конкурентів, яких потрібно виявити, а ще краще – знешкодити. Хоча, як показує історія, «полювання на відьом» у принципі неспроможне попередити розкол, тим більше його ліквідувати, хіба що змінити форму чи загнати в підпілля.

Актуальність вироблення пріоритетів українського державотворення в тому, що в умовах глобалізації та інтеграційних процесів, вкрай необхідною є активізація теоретичних та прикладних досліджень для вирішення найбільш гострих і невідкладних проблем державного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідниками обґрунтовується необхідність вироблення політики державотворення прагненням перейняти досвід розвинутих країн (М. Горелов, О. Моця, О. Рафальський) [5], (В. Геєць, В. Семиноженко) [7]; інтеграції України в міжнародні політичні структури (В. Андрущенко) [6]; історичною необхідністю (В. Кремень, Д. Табачник, В. Ткаченко) [8]; визначення завдань та вирішення проблем державотворення (М. Дмитренко) [10] тощо.

Метою даної статті є аналіз сучасних тенденцій та визначення пріоритетів українського державотворення.

Виклад основного матеріалу. Політичною передумовою українського державотворення є потреба в завоюванні гідного місця в міжнародному співтоваристві цивілізованих народів і культур. У світі з повагою ставляться до держав з високим науковим і технологічним потенціалом, що пропонують новітні ідеї та моделі розвитку, показують зразки успішності в політичному та економічному розвитку.

Тому найважливішою вимогою часу є захист позиції нашої країни у світі, не